

5. Jansson, J. and Power, D. (2006), Image of the City: Urban Branding as Constructed Capabilities in Nordic City Regions, Research Report, Nordic Innovation Centre, Oslo, Norway, available at: http://www.nordicinnovation.net/Img/image_of_the_city_-_web.pdf (accessed 2 June 2010).

6. Bickford-Smith, V. (2009), Creating a city of the tourist imagination: The case of Cape Town, The Fairest Cape of Them All, Urban Studies, Vol. 46, No. 9, P. 1763–1785.

7. Lukianenko D. G. Convergence and divergence in Europe: Polish and Ukrainian Cases. Monograph / D. G. Lukianenko, V. I. Chuzhykov, M. G. Wozniak. — Kyiv: KNEU, 2013. — 688 с.

УДК 338.24.01

Катерина КОМПАНЕЦЬ*
Світлана ІВАНЧУК*
Вікторія РАЗВОДОВСЬКА*

ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ НАУКИ УПРАВЛІННЯ

Анотація. Досліджено основні історичні етапи розвитку науки управління. Саме дослідження реалії і простеження закономірності впливу глобалізаційних явищ на розвиток підприємств дає підстави для розгляду теоретико-методичних основ і фундаментального аналізу парадигми управління.

Хаотичність економічної динаміки, загострення міжнародної конкуренції, поглиблення міжнародних процесів інвестування, нашарування на традиційні структури геопростору нових інститутів і відносин, нових форм співробітництва, партнерства і взаємного протистояння є основною передумовою стрімкого розвитку процесів глобалізації. Затяжний період радикальних змін ставить за необхідне активізацію діяльності управлінського апарату всіх рівнів з метою розширення ринку та створення умов для повнішої реалізації економічних інтересів. В економічному розумінні, розвиток підприємств у сучасному геоekonomічному просторі неможливе без розгляду внутрішнього та зовнішнього

* **КОМПАНЕЦЬ Катерина Андріївна** — к.е.н., доцент кафедри менеджменту Національного транспортного університету, м. Київ, Україна, ket13@ukr.net

* **ІВАНЧУК Світлана Іванівна** — к.е.н., доцент кафедри туризму Національного транспортного університету, м. Київ, Україна, lana-50@ukr.net

* **РАЗВОДОВСЬКА Вікторія Олегівна** — асистент кафедри менеджменту Національного транспортного університету, м. Київ, Україна, pana07@voliacable.com

управлінського процесу і реального розуміння їх історичного розвитку.

Задачі вдосконалення організаційно-економічного управління підприємствами, метою діяльності яких є створення та впровадження сучасного конкурентоспроможного ринкового продукту, має певну специфіку, яка недостатньо враховується в дослідженнях і наукових розробках учених. Вирішенню цієї проблеми присвячені наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів: І.Т. Балабанова, М.А. Берг, М.Н. Бідняка, С.С. Галасюка, Д.В. Дорошкевич, С.М. Кобзова, Є.В. Козловського, О.О. Любіцевої, А.А.Мазаракі, О.О. Фастовеця, Є.А. Макаревича, С.В. Мельниченко, О.Р. Омеляновича, В.С. Тикунова, І.М. Писаревського, І.Г. Смирнова, Майкла Керхера. Внаслідок цього виникає необхідність обґрунтування теоретичних положень щодо управління підприємством з урахуванням глобалізаційних тенденцій впливу на їх діяльність, які сприятимуть розвитку ринкового продукту та забезпечать конкурентоспроможні позиції на ринку. Успішне розв'язання цих завдань дозволить визначити конкурентні переваги та напрями ефективного використання внутрішнього ресурсного потенціалу підприємств України.

З початку минулого століття (тобто моменту зародження теорії управління) і до 60-х років принципи управління були побудовані по закритому типу. Лише з розвитком суспільства, ускладненням продукції, що випускається, ростом наукомістких виробництв, управлінська наука стала підходити до рішення виникаючих проблем виходячи з тієї обставини, що робота підприємств багато в чому обумовлена зовнішнім середовищем.

А. Гальчинський пояснив це так: «Сучасний економічний простір, параметри якого необхідно визначити, поєднує в собі не тільки реальні господарські процеси, а й трансцендентні елементи їх діяльності, які ще тільки зароджуються, а отже залишаються теоретично неосмисленими, перебувають за межами видимого процесу, інституційних визначень» [1, с. 43]. Його думка оснований на тому, що кожний складний процес якій відбувається в суспільстві, потребує на розклад його на простіші, для їх повного осмислення.

Тобто, потрібен постійний аналіз змін глобалізаційних явищ, які безпосередньо впливають на діяльність підприємства і призводять до реорганізаційних змін в управлінні ними та осмисленні суті парадигм глобалізацій для застосування універсальних методів і принципів для прийняття еволюційних рішень у сучасному управлінні підприємствами, дають підстави для визначення еволюційного походження управлінської думки.

Але з переходом України в ринкові відносини процес управління підприємства розглядається з боку системного підходу і початок розробки теорії організацій і загальної теорії систем. Значний внесок у розвиток теорії управління підприємствами зробили науковці: М.А. Берг, С.В. Воробйов, Є. Панченк, О.Е. Кузьмін, О.В. Козлова, Л.М. Хміль, Ф.І. Хміль, М.Г. Чумаченко.

У роботі С.В. Воробйова уточнено поняття апарата управління на рівні управлінського персоналу, обґрунтовано загально-методологічні принципи до оцінки ефективності управлінської праці, дотримання котрих забезпечить спрямованість оцінки на підвищення ефективності роботи підприємства [2, с. 4].

У публікаціях Є.Г. Панченка простежується концепція адаптації американської моделі управління до конкретних українських умов.

М.М. Мартиненко сформував власний науковий напрям під впливом теорії загальних систем. Його теоретичні розробки з розвитку управління базуються на системному підході: організація розглядається як сукупність незалежних об'єктів управління. Це дало авторові змогу обґрунтувати концепцію об'єктно-цільового підходу до менеджменту [3, с. 304].

Подальший розвиток функціонального підходу до управління спостерігається у працях О.Е. Кузьміна. Із функціональних позицій управління розглядається ним як процес планування, організування, мотивування, контролювання і регулювання [4].

Ф.І. Хміль вивчав моделі управління організацією, обґрунтував методи програмованого адаптивного управління діяльністю організацій. Він розглядав процес управління, що забезпечується діяльністю двох взаємозалежних підпрограм — підпрограмою діяльністю організації у зовнішньому середовищі й підпрограмою формування внутрішнього середовища [5].

Л.М. Хміль визначив основні принципи формування механізму менеджменту на прикладі менеджменту банків, заснованих на корпоративній власності: системний характер, взаємозв'язок із зовнішніми та внутрішніми чинниками середовища функціонування менеджменту; цілеспрямованість; блочність побудови; взаємозв'язок функцій, методів та інструментів менеджменту [6].

Тобто, якщо узагальнити термін «управління» — це вплив на процеси, об'єкт чи систему, щодо прийняття рішення, у які входять процес планування, реалізації, контролю і оцінки.

Парадигм сучасного розвитку управлінської діяльності підприємств не можливі в нинішньому тлумаченні, а потребують радикальних змін у своєму застосуванні. Еволюційними методами, які фундаментально спрямують ефективне управління під-

приємств у глобалізаційному просторі, знайшло своє відображення у поєднанні методологічних здобутків кількох парадигм.

Управління підприємством — це те, яке дозволяє підприємству ефективно взаємодіяти із зовнішнім середовищем, продуктивно і цілеспрямовано розподіляти і спрямовувати своїх зусилля, таким чином, задовольняти потреби споживачів туристичної послуги і досягати цілей із високим ступенем ефективності.

З викладеного зроблено висновок, що наука управління в Україні розвивалась, аналізуючи досвід американських шкіл, а практичне застосування розробок стримувалося відсутністю потреби виробників через нерозвиненість ринкового середовища.

Можна зробити висновки, що наука управління переросла від системного до стратегічного розуміння її проблематики. Досліджені роботи вчених наводять емпіричні описи діяльності туристичних підприємств і залишають поза увагою специфіку управління та особливості взаємодії суб'єктів туристичного ринку. Їх роботи направлені на певний господарський елемент туристичного ринку, тому є потреба більш глибоко дослідити сутність управління, яка застосовується у туристичних підприємствах, виокремити змістове наповнення принципів управління в сучасних економіко-політичних умовах розвитку туристичного ринку.

Література

1. *Кравчук Н. Я.* Дивергенція глобального розвитку: сучасна парадигма формування геофінансового простору / Наталія Ярославівна Кравчук. — Тернопіль: «Знання», 2012. — 782 с. — (Монографія. Сучасна наука.).

2. *Бунге М. Х.* Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії [Електронний ресурс] / Микола Християнович Бунге — Режим доступу до ресурсу: uk.wikipedia.org Бунге Микола Християнович.

3. *Мартиненко М. М.* Основи менеджменту. — К.: Каравела, 2005. — 496 с. Менеджмент: Навчальні матеріали у схемах і формулах / Ред. А. І. Кредісов.

4. *Кузьмін О. Є.* Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: Підручник / О. Є. Кузьмін, Н. І. Горбаль — Львів: Компакт-ЛВ, 2005. — 304 с.

5. *Хміль Ф. І.* Управління персоналом : підручник / Ф. І. Хміль. — К. : Академвидав, 2006. — 488 с.

6. *Сасін М. П., Гринько С. А.* Вдосконалення класифікації видів і форм туризму. Феномен ХХ століття. Удосконалення класифікації видів і форм туризму / Михайло Сасін, Сергій Гринько // Краєзнавство. Географія. Туризм. — 2013. — листопад. — № 22. — С. 1–10.